

Nr 190.

Av herr **Andrén**, angående skyndsamma åtgärder för reglering av enskild lagring av råvaror och livsmedel.

Det är uppenbart att den panikartade lagring av livsmedel och andra förnödenhetsartiklar, som förekom dels vid världskrigets utbrott, dels vid septemberkrisen 1938, ur olika synpunkter är förkastlig. En sådan lagring innebär ett försök att för egen räkning lägga beslag på en ofta alltför stor andel av tillgängliga, begränsade förråd; den sker ofta utan hänsyn till frågan, om den enskilde har möjligheter att på ett tillfredsställande sätt lagra de inköpta varorna, och den innebär en tillfällig överbelastning av distributionsapparaten. Å andra sidan *kan* emellertid en enskild lagring, företagen under normala tider och successivt, betyda stora fördelar för staten, för samhället och för den enskilde. Staten behöver ej göra de betydande kapitalinsatser, som lagring och byggande av lagerhus medför. Men därtill kommer, att den centraliserade lagringen innebär *vissa* risker för skadegörelse — såväl under fred som i krig — som icke i samma grad äro förenade med den enskilda lagringen. Inom ett enskilt upplagt förråd kan dessutom en viss, stundom nödvändig förnyelse lättare ske än i ett statligt lager. Och distributionsprocessen, som under ett krig ofta är besvärlig, är vid den enskilda lagringen redan avslutad. Till sist förtjänar anmärkas, att enskild lagring minskar riskerna för panik vid ett krigsutbrott.

En sådan enskild lagring måste emellertid i viss utsträckning vara reglerad för att verka tillfredsställande. Myndigheterna måste ha givit bestämda anvisningar på de råvaror och livsmedel, som *lämpa* sig för lagring av enskilda och som *behöva* lagras. En sådan rekommendation torde också ha en lycklig verkan i så måtto, att *andra* varor icke bli föremål för lagring av enskilda, vilket annars lätt kan bliva fallet. Myndigheterna måste vidare vara underrättade om i vilken utsträckning olika artiklar äro lagrade och måste kunna kontrollera, om de upplagda förråden fortfarande finnas i behåll och om de äro lagrade på ett tillfredsställande sätt. Detta förutsätter deklarationsskyldighet för den, som upplagt förrådet, och en viss möjlighet till kontroll från samhällets sida (event. genom hälsovårdsnämnderna).

Ett studium av importstatistiken visar, att det är mycket betydande kvantiteter av viktiga livsmedel och råvaror, som under normala tider måste köpas från utlandet. Även om dessa varor i viss utsträckning redan finnas lagrade i vårt land och även om de i vissa fall kunna ersättas med inhemska produkter, så måste emellertid under ett långvarigt krig nog så kännbara brister — med ty åtföljande olägenheter och obehag — göra sig gällande.

Det synes mig därför vara rimligt, att staten — vad vissa, för enskild lagring lämpade varor beträffar — direkt *uppmuntrar* till enskild lagring. Detta kan ske på så sätt, att den som lagrar varorna erhåller en försäkran att för egen räkning — den egna familjens konsumtion, när det gäller livsmedel, det egna företagets bearbetning, när det gäller råvaror — få behålla upplagda, deklarerade förråd upp till vissa maximikvantiteter (event. vissa procenttal av det lagrade råvaruförrådet). En sådan lagring åsidosätter intet samhällsintresse; tvärtom är den uppenbart landsgagnelig.

På ovan anförda skäl får jag därför föreslå,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om att Kungl. Maj:t snarast möjligt måtte utfärda de förordningar och — eventuellt — för riksdagen framlägga de förslag, som kunna befinnas nödiga för att reglera en enskild lagring av råvaror och livsmedel, som utan att kränka berättigade samhällsintressen kan stärka nationens ekonomiska beredskap under ett krig.

Stockholm den 23 jan. 1939.

Georg Andrén.
